

A Taktilis (Tapintási) Rendszer Zavarának Átfogó Tüneti Listája

Ez a részletes tüneti lista a tapintásos érzékelés (taktilis rendszer) zavarainak felismerését és megértését szolgálja. A lista segít azonosítani azokat a viselkedési jeleket, amelyek a taktilis ingerek feldolgozásának nehézségeire utalnak, legyen szó túlérzékenységről, csökkent érzékenységről, ingerkeresésről vagy a tapintásos ingerek gyenge megkülönböztetéséről. A dokumentum egyaránt hasznos segítség a témában jártas szakemberek és a gyermekük viselkedését megérteni vágyó szülők számára.

1. Taktilis Túlérzékenység (Taktilis Védekezés)

Az idegrendszer a normál, ártalmatlan tapintási ingereket is fenyegetőként, kellemetlenként értelmezi, ami elkerülő, hárító vagy akár agresszív reakciót válthat ki.

A) Reakciók Érintésre és Fizikai Kontaktusra:

- [] Negatívan reagál a finom, könnyed érintésekre; elhúzódik, agresszivitást vagy aggódást mutathat.
- [] Elutasítja a könnyed érintéseket, de a határozott, mély nyomást (pl. ölelés) elfogadja, sőt, megnyugtatja.
- [] Zavarja, ha mások érintik meg, különösen hátulról, vagy ha nem látja az érintés forrását (pl. asztal alatt).
- [] Harcoló vagy menekülő reakciót mutat, ha az arcát vagy a haját éri inger (pl. arcmosás, fésülködés, hajvágás).
- [] Rendkívül csiklandós.
- [] Visszautasítja a baráti, gyengéd simogatást, törődést, különösen, ha az nem a szülőtől vagy közeli családtagtól származik.
- [] Látszólag ok nélkül agresszívnek, akaratosnak tűnhet, miközben a viselkedése egy rejtett taktilis ingerre adott reakció.

B) Reakciók Ruházatra és Anyagokra:

- [] Kerüli bizonyos textúrák, felületek megérintését (pl. plüss állatok, néhány textil, törölközők, szőnyegek).
- [] Elutasítja az új ruhákat, ragaszkodik a megszokott, agyonmosott darabokhoz.
- [] Zavarja a merev, új ruhák, inggallérok, övek, rugalmas derékmegoldások, sapkák, sálak viselése.
- [] Ragaszkodik a lábbelikhez, különösen a zokni-szandál kombinációhoz. Nyitott szandálban, cipőfűzőre hordjon a forró nyári napokon is.
- [] Kedveli a rövid ujjúakat és a rövidnadrágokat, de nem hajlandó még télen sem sapkát, egyujjas kesztyűt hordani.

C) Reakciók Ételekre és Száj körüli Ingerlésre:

- [] Válogatós, elutasít bizonyos textúrájú ételeket (pl. ropogós, pépes). Nem szereti, ha különböző állagú ételek (pl. zöldséglevésben a darabos részek) keverednek.

- [] Nem eszi meg sem a forró, sem a hideg ételt, nem szeret pusztítani.
- [] Nyugtalanná, figyelmetlenné, izgó-mozgóvá válik, ha az ölelést, pusztítást erőltetik. Lehet, hogy az erőteljes ölelésre vágyik, de a finom érintést, mint a könnyed pusztítást, le akarja dörzsölni az arcáról.

D) Reakciók a Napi Tevékenységek Során:

- [] Elutasítja a "maszatos" tevékenységeket (pl. festés, gyurmázás, homokozás, ragasztás).
- [] Elhúzódik a művészeti, zenei és fizikai tevékenységektől, hogy elkerülje a taktilis érintkezést.
- [] Nem szereti a fürdést, vagy csak úgy, ha a víz nagyon meleg vagy igazán hideg.
- [] Szokatlanul kényes, gyorsan igyekszik a legkisebb piszkot is lemosni a kezéről.
- [] Kerüli a vízben gázolást, a mezítláb járást fűvön vagy homokban.

2. Taktilis Alulreagálás (Csökkent Érzékenység)

Az idegrendszer nem regisztrálja vagy lassan dolgozza fel a beérkező tapintási ingereket. A gyermek nem vesz tudomást olyan érintésekről, amikre mások felfigyelnének.

- [] Csak a nagyon erőteljes érintést érzékeli.
- [] Nem érzi a maszatot az arcán, különösen a szája és az orra körül.
- [] Nem érzi, hogy kócos a haja, nem veszi észre, ha homok vagy ágacska hullik a hajába.
- [] Nem érzékeli, hogy rendetlen a ruházata, vagy hogy a zoknija, mandzsettája nedves.
- [] Nem érzékeli a forróságot, a hideget, vagy a hőmérsékletváltozást a kinti és benti hőmérséklet között.
- [] Nem vagy alig válaszol a sérülésekre, karcolásra, horzsolásra, megvágásra.
- [] Úgy tűnik, hiányzik a belső késztetése arra, hogy felfedezzen olyan játékokat, anyagokat, melyek a legtöbb gyerek számára csábítóak.

3. Fokozott Ingerkeresés

A gyermek aktívan keresi az intenzív tapintási ingereket, hogy kielégítse idegrendszeri szükségleteit és szabályozza éberségi szintjét.

- [] Különleges mennyiségű taktilis ingerre van szüksége – passzívan és aktívan egyaránt.
- [] Élvezi a csiklandozást, vagy a hátsimogatást.
- [] Mindent meg kell érintenie, amit csak meglát; nekinyomódik és megérint másokat, ujjait végigfuttatja a bútorokon, falakon.
- [] Különböző anyagokkal dörzsölgeti karjait vagy lábait, hogy így jusson finom érintési ingerekhez.
- [] Erőteljesen dörzsöli, akár meg is harapja a saját bőrét.

- [] Folyton az ujjával babrálja/csavargatja a haját.
- [] Gyakran veszi le a zokniját, cipőjét.
- [] Keresi a “dagonyázós” (maszatos) élményeket, gyakran hosszú ideig végzi azokat.
- [] A szoba hőmérsékletében, vagy a fürdővízben is a meleget, vagy a hideget szereti.
- [] Jól tűri a tikkasztó nyári hőséget, és a fagyos téli időt.
- [] Habzsolja az ételt, gyakran teletömi a száját.
- [] Kedveli a tűzforró, a jég-hideg, erősen csípős, vagy túl édes ételeket.
- [] Még kétéves kora után is a szájába veszi a dolgokat, hogy megismerje azokat.

4. Gyenge Taktilis Megkülönböztetés (Diszkrimináció)

A gyermek érzékeli az érintést, de az agya nem tudja pontosan értelmezni annak helyét, minőségét, formáját. Ez a finommotorika és a testtudat alapvető zavara.

- [] Gyenge a testtudata, nem tudja, hol helyezkednek el a testrészei, vagy egymáshoz képest hol vannak.
- [] Nem tudja beazonosítani, hogy melyik testrészét érintették meg anélkül, hogy odanézne.
- [] Öltözködéskor bajban van a fejének, végtagjainak irányításával.
- [] Nem képes az ismerős tárgyakat csak tapintással felismerni, szüksége van a látás segítségére.
- [] Nem képes különbséget tenni a hasonló (tapintású) tárgyak között, amiket használ (pl. a zsírkréta, vagy filctoll).
- [] Zárt, cipői kapcsolában, zoknijai lecsúsztak, cipőfűzői lógnak, öve megcsavarodva, inge kilóg.
- [] Nem kezdeményező a taktilis érzékelésben. Nem igyekszik felkapkodni játékokat, szerszámokat, vagy anyagokat, amik mások számára vonzóak.
- [] Bajban van a tárgyak fizikai tulajdonságainak (textúra, forma, méret, hőmérséklet vagy sűrűség) érzékelésével.
- [] Fél a sötétben.
- [] Inkább állva marad, minthogy leüljön, így biztosítva magának a megfelelő vizuális felügyeletet a környezetére.
- [] Bután viselkedik az osztályban, az „osztály bohóca” szerepét játssza.
- [] Szegényes a képzelete.
- [] A taktilis tapasztalatok hiányosságai miatt

Kedves Szülő, kedves Kolléga!

Ha a fenti lista pontjait olvasva sok ismerős helyzetre bukkantál, az mindenekelőtt egy fontos felismerés: a gyermek viselkedése mögött komplex neurológiai okok állhatnak. A taktilis rendszer zavara nem “rosszaság” vagy “hiszti”, hanem egy valós szenzoros feldolgozási nehézség, amelyben a gyermeknek segítségre van szüksége.

Fontos tudni, hogy egy-egy tünet önmagában még nem jelent problémát. A kép akkor válik teljessé, ha a jelek halmozottan jelentkeznek és tartósan befolyásolják a gyermek mindennapjait, komfortérzetét, társas kapcsolatait vagy tanulási képességeit.

A jó hír az, hogy a felismerés az első és legfontosabb lépés a megoldás felé. A megfelelő, célzott terápiával és egy támogató, megértő környezet kialakításával a taktilis rendszer csodálatosan fejleszthető, ami kiegyensúlyozottabb, boldogabb hétköznaphoz vezet.

Ha úgy érzed, segítségre van szükséged, keress minket bizalommal! Állunk rendelkezésre, hogy a te gyermeked számára is megtaláljuk a leghatékonyabb utat.